

Ушанували пам'ять загиблих острожан-євреїв

Інна ДЕНІСЮК

Серпневого дня вісімдесят років тому в Острозі трагічною однією з найтрагічніших сторінок міста. 4 серпня 1941 року в урочищі Красностав нацисти розстріляли понад три тисячі євреїв Острога. Це був перший масовий розстріл. Він відбувся майже за місяць до трагедії в Бабьому Яру.

Завідувачка відділу історії КЗ «Державного історико-культурного заповідника Острога» **Марія Данилюк** розповіла: старожити згадували, що це був сонячний день, тепло, гаряче, і люди не знали, чого колону

сповістив про це в комендатуру – смерть, за спробу щось передати жидям у гетто – смерть».

Зазначимо, що станом на 1939 рік в Острозі було майже 15 тисяч населення, 62% були євреями. 1944 року їх залишилося – 4,5 тисячі. Під час масових розстрілів в Острозі загинуло майже 11 тисяч євреїв. Нацисти окупували Острог на початку липня 1941 року. Згодом Ерік Кох видав наказ створювати гетто в містах, де євреї становили велику частку населення. Тобто гетто були місцем концентрації єврейського населення, транзитним пунктом перед знищенням. Острозьке гетто було розташоване біля си-

острозьких євреїв ведуть у тому напрямку. Але коли вже почули звуки пострілів, то зрозуміли, що відбувається щось страшне для жителів Острога. Перед розстрілом нацисти зібрали три тисячі дорослих євреїв Острога нібито для того, щоб відправити розвантажувати вагони. Натомість колоною повели до урочища Красностав.

У своїх спогадах уродженець Острога, доктор хімічних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка **Заречнюк Олег Сафонович** (1923 – 2002) писав: «3 вулиці Вельбівської і з полонини Мокрої Воли (з частини, що прилягала до Вельбівської) виселили усіх християн, територію огородили колючим дротом, поставили вартові вишки. Гетто. На усіх вулицях об'яви: «Усім жидям понашивати на одязі, на спині і на грудях, великі жовті зірки Давида, взяти з собою лише вкрай необхідне і протягом одного дня перебратися в гетто. За невиконання наказу – смерть, тому, хто побачив жидя без жовтої зірки або зустрів жидя поза межами гетто і не

нагого, у південно-східній частині міста, де розташовувалося місце компактного проживання євреїв в Острозі ще з кінця XIV ст. У період нацистської окупації в нашому місті загинула одна з найдавніших єврейських громад в Україні».

Євреїв позбавили навіть тих обмежених прав, які мали інші жителі. Їм заборонили виїжджати за межі своєї місцевості, змінювати місце проживання без дозволу гебітскомісара, користуватися громадським транспортом і т.д.

У середу, 4 серпня, на мітинг-реквієм «Скорботна св'ята пам'яті святої» ушанувати загиблих зібралися острожани, гості та представники влади міста, школярі освітніх закладів громади, усі, хто співчуває та переживає трагедію, що трапилася 80 років тому. Біля пам'ятного знаку, який установили на місці масового розстрілу в 1995 році, про ті трагічні події згадував та висловлював глибокі співчуття та сум за загиблими острожанами заступник міського голови **Олександр Харчук**.

Також були присутні на мітингу

голова єврейської громади Острога **Марія Федорчук**, керівник українсько-єврейського релігійно-культурного центру «ЯХАД» **Максим Хорев**. Про страшні спогади свого чоловіка **Василя Вальдмана**, якому вдалося вря-

туватися під час розстрілу, розповідала **Євгенія Вальдман**.

Хвилююче мовчання під час мітингу ушанували пам'ять заги-

блих. В атмосфері всезагальноного суму, коли від почутого мороз іде по шкірі, стоячи на землі, яка просякнута людською кров'ю, неможливо досягнути скільки

життя обірвалося у ті страшні дні. Молимося за спокій душ невинно вбитих і пам'ятаємо про страшні злочини тоталітарних режимів.